

FUNDACJA „AKADEMIA ANTYKORUPCYJNA”

mgr Krzysztof Śnieżko

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

e-mail: krzysztof.sniezko/at/protonmail.com

ORCID: 0000-0003-2692-4351

ZWOLNIENIA W USTAWIE O PODATKU OD SPADKÓW I DAROWIZN

W systemie prawa podatkowego w Polsce przewidziane są liczne zwolnienia z konieczności zapłacenia podatku. Jednym z takich przykładów są zwolnienia z podatków z tytułu otrzymanych spadków i darowizn. Przepisy te są obwarowane licznymi ograniczeniami co do kwoty spadku lub darowizny oraz zakresu pokrewieństwa zbywcy i nabywcy. Ustawodawca dbając o najbliższą rodzinę wprowadził tzw. zerową grupę podatkową, która ma szeroki zakres zwolnień. W szczególnych przypadkach może nastąpić nawet całkowite zwolnienie z podatku bez względu na jego wartość.

Słowa kluczowe: spadki, darowizny, zwolnienia, podatki

W ustawie o podatku od spadków i darowizn¹ stwierdzono, że opodatkowaniu podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy lub praw majątkowych - ale wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Tytułem podatku może być:

1. dziedziczenie czyli spadek, czy też zapis, dalszy zapis, polecenie testamentowe, darowizna, polecenie darczyńcy,
2. zasiedzenie, nieodpłatne zniesienia współwłasności, zachówek, nieodpłatna: renta, użytkowanie oraz służebność.

Ustawodawca określił również, że w określonych warunkach podatkowi podlega także nabycie praw do wkładu oszczędnościowego, nabycie jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym itp. Generalną zasadą jest, iż podstawę opodatkowania stanowi wartość ustalona według stanu rzeczy i praw majątkowych określonych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego oczywiście po potrąceniu długów i ciężarów.

Podatek od spadków i darowizn ma charakter progresywny a jego wysokość uzależniona jest od kwot i grupy podatkowej, do której zaliczani są zbywca i nabywca i w związku z tym:

- I. I grupę obejmującą: małżonka, dzieci, wnuków, prawnuków czyli zstępnych, rodziców, dziadków, pradziadków czyli wstępnych, rodzeństwo, teściów, zięcia, synową, pasierba, ojczyrna, macochę, to wysokość podatku w zależności od kwot wynosi 3%, 5% i 7%,
- II. II grupę stanowiącą: zstępnych rodzeństwa (np. dzieci siostry, wnuki brata), rodzeństwo rodziców (np. ciotki, wujowie), zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych (np. mąż wnuczki), gdzie w zależności od wysokości świadczenia stawki wynoszą 7%, 9% i 12%,
- III. III grupa to tzw. inni nabywcy z najwyższymi stawkami wynoszącymi - 12%, 16% i 20%.

W art. 3 ustawy ustawodawca przewidział szereg wyjątków niepodlegających opodatkowaniu, a w art. 4 szeroki katalog zwolnień od omawianych podatków. Podatkowi zgodnie z ustawą nie podlegają między innymi nabycia:

- własności rzeczy ruchomych znajdujących się na terytorium RP lub praw majątkowych podlegających wykonaniu na terytorium RP, jeżeli w dniu nabycia ani nabywca,

---

¹ Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1813), art. 1.

ani spadkodawca lub darczyńca nie byli obywatelami polskimi i nie mieli miejsca stałego pobytu lub siedziby na terytorium RP,

- w drodze spadku lub darowizny praw autorskich i praw pokrewnych, praw do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych oraz wierzytelności wynikających z nabycia tych praw,
- w drodze dziedziczenia środków z pracowniczego programu emerytalnego lub pracowniczych planów kapitałowych,
- w drodze spadku środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka otwartego funduszu emerytalnego, na indywidualnym koncie emerytalnym, indywidualnym koncie zabezpieczenia emerytalnego czy też składek zaewidencjonowanych na subkontach ZUS.

Ustawodawca, jak już wspomniano, zwolnił od podatku szeroki katalog czynności szczegółowo określonych w art. 4 ustawy obejmujących swoim zakresem między innymi:

- nabycie własności gruntów stanowiących gospodarstwo rolne, praw do wkładów w spółdzielni rolników itp., oraz pojazdów i maszyn rolniczych na warunkach określonych w ustawie,
- nabycia w drodze darowizny pieniędzy lub innych rzeczy w określonych grupach, kwotach i czasie a przeznaczonych na szeroko rozumiane cele mieszkaniowe lub inwestycje budowlane²,
- nabycia własności fizycznie wydzielonych części nieruchomości w drodze zasiedzenia przez osoby będące współwłaścicielami części nieruchomości,
- nabycia w drodze spadku lub zapisu windykacyjnego szczegółowo określonych zabytków, dzieł sztuki itp.,
- nabycia w drodze spadku praw do rekompensat za nieruchomości pozostawione poza obecnymi granicami RP,
- nabycia w drodze dziedziczenia lub darowizny przez osoby tworzące rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Najbardziej powszechnymi, najczęściej spotykanymi sytuacjami są nabycie w drodze darowizny pieniędzy lub też innych rzeczy czy też nabycia w drodze spadku. Kwestią, która ma istotne znaczenie jeśli chodzi o zapłacenie podatku od spadku i darowizn są:

1. podmioty czyli osoby uczestniczące w darowiznie lub spadku tj. kto komu przekazuje,

---

² Jerzy Bieluk, Zasady zwolnienia gospodarstw rolnych z podatku od spadków i darowizn, Studia Iuridica Agraria, 2011, s. 358.

2. wartość darowizny lub spadku.

Ustawa o podatku od spadków i darowizn w art. 9 dla poszczególnych grup podatników określa przynależne im kwoty wolne od podatku tj.

- I grupa, w której pięcioletni limit kwotowy dla nabywcy wolny od podatku wynosi 9637 zł,
- II grupa z pięcioletnim limitem kwotowym dla nabywcy wynoszącym 7276 zł,
- III grupa z ich pięcioletnim limitem 4902 zł.

Wszelkie darowizny i spadku mieszczące się w tym progach są zwolnione od podatków, a od nadwyżki powyżej tych kwot płaci się stosowny podatek jak już wspomniano nawet do 20% ich wartości.

Ustawodawca mając na uwadze dbałość o najbliższą rodzinę i jej sukcesję wprowadził również tak zwaną zerową grupę podatników³, do której zaliczył najbliższą rodzinę tj. małżonkę, małżonka, dzieci, wnuków, rodziców, dziadków, pasierba, pasierbica, rodzeństwo, ojczyrna i macochę (ale nie teściów, zięciów, synowych)⁴. Osoby te mają wyjątkowo szeroki zakres przedmiotowy zwolnienia⁵, gdyż praktycznie być całkowicie zwolnione z podatków od spadków i darowizn bez względu na wartość, jeśli spełnią następujące warunki:

1. w ciągu pół roku od dnia otrzymania darowizny, a w przypadku spadku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, zgłosiły ten fakt do właściwego urzędu skarbowego,

2. w przypadku darowizny dodatkowo mają udokumentowaną wpłatę pieniężną na rachunek nabywcy bankowy, płatniczy, przekazem pocztowym itp.

Należy jednak podkreślić, że obowiązki te nie dotyczą wartość majątku poniżej określonych wcześniej kwot, nabytego łącznie od tej samej osoby w okresie 5 lat, poprzedzających rok, w którym nastąpiło ostatnie nabycie⁶ lub też gdy nabycie nastąpiło na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego.

---

³ Józef Banach, Zwolnienie z podatku od spadków i darowizn nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych przez osoby najbliższe, Biuletyn Skarbowy 2009, nr 6, s. 9.

⁴ Dominik Rynkiewicz, Przywileje podatkowe dla najbliższej rodziny zbywcy w podatku od spadków i darowizn, Studia Iuridica Lublinensia 2010, nr 13, s. 238-241.

⁵ Krzysztof Biernacki, Opodatkowanie zniesienia współwłasności, Prawo i Podatki 2009, nr 3, s. 22.

⁶ Krystyna Chustecka, Ireneusz Krawczyk, Maciej Kurasz, Art. 9, [w:] Krystyna Chustecka, Ireneusz Krawczyk, Maciej Kurasz, Ustawa o podatku od spadków i darowizn. Komentarz, LEX 2007.